

конница на узипетитѣ и тенхтеритѣ, заблаговременно се отдалечили отъ земитѣ си и се скрили въ горитѣ. Като разорилъ земитѣ и жетвитѣ имъ, Цезарь тръгналъ къмъ земитѣ на убиянитѣ, обѣщалъ имъ помощта си противъ суевитѣ и се научилъ, че всичкитѣ 100 окръга (кантони) или племена отъ тѣзи послѣднитѣ, като скрили женитѣ, дѣцата и имуществата си въ горитѣ, събрали въ срѣдоточието на обширната си страна¹⁾ всичкитѣ способни да се сражаватъ мъже и очаквали тамъ римлянитѣ, съ твърдо намѣрение да се сразятъ съ тѣхъ. *Като се научилъ за това*, казва Цезарь, *и като билъ достигналъ вече всичкитѣ прѣдположени отъ него резултати съ прѣминуванетоъ си прѣзъ Рейнъ, именно — отмищението на сикамбритѣ, избавлението на убиянитѣ отъ суевитѣ и испълнението по такъвъ начинъ на всичко, което изисквали честта и ползата на републиката, той (Цезарь), слѣдъ 18-дневно стоение задъ Рейнъ, прѣ-*

миналъ обратно тѣзи рѣка и развалялъ слѣдъ себѣ си моста. Но отъ близкото, безпристрастно разглѣждане на дѣйствиата му задъ Рейнъ, лесно можемъ да се убѣдимъ, че резултатитѣ имъ били твърдѣ незначителни, даже нищожни, тъй като се ограничили само съ безплодното разорение земитѣ на сикамбритѣ. А убиянитѣ Цезарь толкова малко избавилъ и обезпечилъ отъ суевитѣ, колкото малко уплашилъ този послѣдния, твърдѣ многоброенъ, могъщъ и войнственъ народъ, и по скоро може да се прѣдположи, че не суевитѣ се уплашили отъ Цезаря, но Цезарь счелъ — и справедливо — за по благоразумно и прѣдпазливо да не се вдълбочава въ Германия и да не се срѣща съ суевитѣ. Слѣдователно може въобще да се каже, че похода му задъ Рейнъ билъ съвсѣмъ несполучливъ, безполезенъ и даже врѣденъ: тъй като всѣка несполука била, въ положението на Цезаря, врѣдна за него.

§ 24.

8-ия походъ на Цезаря въ Британія (1-ий); — 9-ия походъ противъ моринитѣ.

Отъ Рейнъ Цезарь тръгналъ къмъ брѣговетѣ на океана, въ земитѣ на моринитѣ, за да прѣмине отъ тамъ — при всичко, че лѣтото било вече къмъ края — въ Британія, жителитѣ на която, по думитѣ на Цезаря, ужъ помагали на галлитѣ почти въ всичкитѣ имъ войни съ римлянитѣ, което обаче не е достовѣрно и даже е съмнително. »Ако« — казва Цезарь — »по причина на късното време на годината, той и да не би сполучилъ напълно да извърши прѣдприятието си противъ Британія, то поне би било твърдѣ

полезно за добивание нужнитѣ свѣдения за страната, жителитѣ ѝ, мѣстносттата, пристанищата и достъпнитѣ къмъ нея, почти съвсѣмъ неизвѣстни на галлитѣ«¹⁾. За прѣдварително добивание на тѣзи свѣдения, той испратилъ на прѣдъ къмъ брѣговетѣ на Британія примишила Волусена, а самъ, като дошълъ на брѣговетѣ на океана²⁾, въ земитѣ

¹⁾ По мнѣнието на нѣкои — въ юго-западна Германия или Швабия съ съседнитѣ земи, а по мнѣнието на други — въ срѣдата на Германия, на западъ отъ Одеръ.

¹⁾ Turpin de Crissé казва, че Цезарь, освѣнъ това, вѣроятно искалъ да се удостовѣри въ естественитѣ богатства на Британія, особено въ скъпоцѣнитѣ метали и камѣни. Но срѣдствата, употребени отъ Цезаря за събиране на свѣденията за Британія, били съвсѣмъ недостатъчни.

²⁾ Близо до днешна Булоня (Boulogne sur mer), а спорѣдъ други Wissant, близо до Булоня.